

Trendovi i determinante međurasnih brakova u Europi i svijetu

Kopčalić, Nikolina

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:142:115200>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-13**

Repository / Repozitorij:

[FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek](#)

Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet Osijek

Preddiplomski studij sociologije i engleskog jezika i književnosti

Nikolina Kopčalić

Trendovi i determinante međurasnih brakova u Europi i svijetu

Završni rad

Mentor: izv. prof. dr. sc. Željko Pavić

Osijek, 2021

Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet Osijek

Preddiplomski studij sociologije i engleskog jezika i književnosti

Nikolina Kopčalić

Trendovi i determinante međurasnih brakova u Europi i svijetu

Završni rad

Znanstveno područje: društvene znanosti; znanstveno polje: sociologija; znanstvena
grana: posebne sociologije

Mentor: izv. prof. dr. sc. Željko Pavić

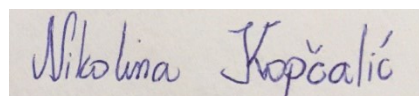
Osijek, 2021

IZJAVA

Izjavljujem pod punom materijalnom i moralnom odgovornošću da sam ovaj rad samostalno izradila i da u njemu nema preuzetih dijelova tekstova tuđih radova bez označenog izvora.

Vlastoručnim potpisom potvrđujem da sam suglasna da Filozofski fakultet Osijek trajno pohrani i javno objavi ovaj završni rad u mrežnoj bazi završnih i diplomskih radova knjižnice Filozofskog fakulteta Osijek, knjižnice Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku i Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

Osijek, 1. srpnja 2021.

Nicolina Kopčalić, 0122229059

Sažetak

Ovaj završni rad temelji se na proučavanju međurasnih brakova u Europi i svijetu, bitnim determinantama, kao i trendovima i stavovima o njima. Teorijsku podlogu rada obuhvaća prikaz ekonomskih i socioloških pristupa te statusnih funkcija međurasnih brakova. Ostali dijelovi rada uključuju stavove o navedenoj temi, kao i usku povezanost sa asimilacijom, odnosno integracijom migranata koji stupaju u međurasne brakove. Temeljeno na istraživanjima brojnih autora (Törngren, Lanzieri, Elwert, Passel, Wang, i Taylor, Benham, Bossard, Chiswick, Davis, Merton, Gordon, Long, Muhsam, Nassehi), ovaj rad donosi nekoliko bitnih zaključaka, od kojih je najvažniji onaj da se javlja sve veći porast broja međurasnih brakova u Europi i svijetu, sve veća prihvaćenost, ali i brojne varijacije kada su u pitanju određene rase ili nacije. Međurasni brakovi koji uključuju pripadnike različitih rasnih, etničkih, ili kulturnih skupina, od kojih je jedan najčešće migrant, a drugi pripadnik većinske skupine, daju mnogo prostora za istraživanje i samim time preciznije definiranje, razumijevanje, i olakšano potencijalno daljnje proučavanje ovog oblika bračne zajednice. Kao glavna motivacija za pisanje ovoga rada jeste upravo sve veća prisutnost međurasnih brakova u Europi i svijetu, i njegove brojne varijacije i kombinacije u pogledu supružnika različitih rasnih, etničkih, ili kulturnih pripadnosti.

Ključne riječi: međurasni brak, determinante, trendovi, stavovi, asimilacija

Sadržaj

1. Uvod	6
1.1. Trendovi međurasnih brakova	7
2. Teorijska podloga	9
2.1. Ekonomski i sociološki pristupi međurasnim brakovima	9
2.2. Statusna funkcija međurasnih brakova	10
3. Stavovi o međurasnim brakovima	13
4. Migrantska asimilacija kroz međurasne brakove	17
5. Zaključak	21
6. Popis literature	24

1. Uvod

Za mnoge teoretičare brak predstavlja jedan od ključnih dijelova društva iz kojega se razvija obitelj, predstavljajući srž zajednice. U današnje vrijeme kada koncepti poput multikulturalizma i transnacionalizma postaju naša svakodnevnica, kako u Europi tako i u svijetu, sklapanje bračne zajednice između pojedinaca različitih rasa, vjera, ili nacionalnosti postaju sve učestaliji, a samim time i pogodnim područjem istraživanja brojnih znanosti i disciplina. Prema Lanzieriu, međurasni brakovi su „oni u kojima jedan od supružnika ima strano, a drugi nacionalno državljanstvo“ (2012: 84). Iako danas relativno novi pojam, znanstvena tradicija proučavanja međurasnih brakova vuče svoje korijene iz početka prošloga stoljeća, posebice u državama poput SAD-a i Australije, gdje je to razdoblje okarakterizirano značajnim migrantskim kretanjima (Lanzieri, 2012). Proučavanje ove teme na području Europe, posebice Europske Unije, najčešće se temelji na istraživanju odabranih država, te miješanju pojedinih populacijskih grupa, dok se u obzir uzimaju „vjera/religija, etnička pripadnost, zemlja porijekla i rijeđe državljanstvo/građanstvo kao varijable, koje ponekad otežavaju usporedbu i upotrebu njihovih nalaza, jer društvene granice mogu biti različite za svaku od ovih karakteristika“ (Lanzieri, 2012: 83). Autori Passel, Wang, i Taylor (2010) u svome radu „Marrying Out“ donose pregled međurasnih brakova u SAD-u, na temelju kojega zaključuju da svaki sedmi sklopljeni brak u Sjedinjenim Državama jeste međurasni ili međunacionalni. Kao neke od najbitnijih trendova koje su uočili jesu porast broja međurasnih brakova, od kojih je najveći postotak Azijaca koji su sklopili brak sa pripadnikom druge rase ili nacije (Passel, Wang, i Taylor, 2010). Nadalje, kada je u pitanju spol, Afroamerikanci češće ulaze u brakove sa pripadnicama druge rase ili nacije, dok je kod Azijaca obrnut slučaj, a kod Hispanaca spol ne čini bitnu ulogu (Passel, Wang, i Taylor, 2010). Povedeni podacima dobivenim iz Pew Research Centra, navedeni autori zaključuju da je u razdoblju od 1980. do 2008. godine, postotak međurasnih brakova u SAD-u narastao sa 6,7% na 14,6%, što je najviše uzrokovao val migracija Hispanaca i Azijaca (Passel, Wang, i Taylor, 2010). Konačno, bitan zaključak jeste da većina Amerikanaca smatra prihvatljivim međurasne brakove, a veliki dio ispitanika je i potvrdio prisustvo pripadnika drugih rasa ili nacija unutar svoje obitelji (Passel, Wang, i Taylor, 2010). Kada su u pitanju trendovi međurasnih brakova u Europi, Lanzieri (2012) donosi bitne odrednice u svome radu „Mixed Marriages in Europe, 1990-2010“. U 2006. i 2007. godini, postotak međurasno ili međunacionalno sklopljenih brakova u Europi bio je 15% od ukupnog broja sklopljenih brakova sa najvećom učestalošću na području zemalja sjeverozapadnog dijela Europe, dok se u zemljama južne Europe, poput Hrvatske i Bosne i Hercegovine, javljaju

velike sličnosti uzrokovane migracijskim priljevom proteklog desetljeća (Lanzieri, 2012). U državama poput Cipra i Malte, broj međurasnih brakova jeste veći od brakova sklopljenih unutar iste rase ili nacije, u Luxemburgu je taj omjer podjednak, dok je u ostalim Europskim zemljama najčešće broj međurasnih brakova znatno manji (Lanzieri, 2012).

S obzirom na sve veći porast međurasnih brakova u svijetu, ali i čestom koncipiranju „nas i njih“, granica koja se probija sklapanjem brakova između migranata i pripadnika većinskog dijela stanovništva predstavlja zanimljiv predmet istraživanja (Elwert, 2018). Cilj ovoga završnog rada jeste pobliže objasniti, definirati, i smjestiti pojam međurasnih brakova u Europi i svijetu unutar socioloških okvira. Glavni fokus stavljen je na različite pristupe (ekonomske i sociološke), stavove i statusne funkcije o navedenoj temi, koje uključuju najčešće trendove, determinante, te kombinacije brakova, kao i povezanosti međurasnih brakova sa asimilacijom migranata u države primitka. Glavne teze rada jesu dolazak do sve većeg porasta i prihvaćanja međurasnih i međunacionalnih brakova, ali i do brojnih varijacija i kombinacija kada su u pitanju različite rase, nacije, pa čak i spol.

1.1.Trendovi međurasnih brakova

Ranije spomenuti autori Passel, Wang, i Taylor (2010), bazirajući se na podacima iz Pew Research Centra, donose pregled promjena koje se javljaju unazad nekoliko desetljeća kada su u pitanju trendovi sklapanja međurasnih ili međunacionalnih brakova u SAD-u. Kao jedan od ključnih trendova definiraju porast broja međurasno sklopljenih brakova, a očituje se u činjenici da je 1960. godine postotak međurasnih brakova od ukupnog broja sklopljenih brakova te godine iznosio 2,4%, dok je gotovo pedeset godina kasnije, 2008. godine, taj postotak narastao na 14,6% (Passel, Wang, i Taylor, 2010). Kao jedan od bitnih razloga niskoga postotka ovoga tipa braka 1960-ih godina navodi se činjenica da su brakovi sklopljeni između pripadnika bijele rase i Afroamerikanaca smatrani u to vrijeme tabu temom, kako na socijalnoj tako i na pravnoj razini, dok su Hispanci i Azijci bili znatno manje zastupljeni u populaciji nego što je to danas slučaj (Passel, Wang, i Taylor, 2010). Trend sklapanja međurasnih brakova kod Hispanaca i Azijaca, u razdoblju od 1980. do 2010. godine, poprimi je oblik slova „u“, odnosno postotak međurasnih brakova kod ove dvije skupine gotovo je isti onome iz 1980-ih, dok je u slučaju bijele i Afroameričke rase trend sklapanja međurasnih brakova do 2010. godine u konstantnom porastu.

Ranije spomenuti Lanzieri (2012) u svome radu „Mixed Marriages in Europe, 1990-2010“ donosi trendove međurasnih brakova na području Europe. U razdoblju od dvadeset godina (1990-2010), trendovi u Europi uvelike variraju. Zemlje južne Europe pokazuju brojne sličnosti zbog značajnog priljeva migranata, zemlje Baltika i Crnog mora konvergiraju, dok države poput Belgije, Nizozemske, i Luksemburga divergiraju kada su u pitanju stope sklapanja međurasnih brakova (Lanzieri, 2012). Razlog navedenim varijacijama jeste i činjenica da se u različitim državama javlja različita prisutnost broja stranaca, odnosno migranata, a samim time i drugačiji utjecaj na sklapanje međurasnih brakova u toj državi. Lanzieri navodi kako na trendove međurasnih brakova u Europskim državama uvelike utječu „rodne uloge i religioznost, a u nešto manjoj mjeri i ekonomski status“ (2012: 92).

2. Teorijska podloga

2.1. Ekonomski i sociološki pristupi međurasnim brakovima

Iako brak mnogi percipiraju kao osobni skup odnosa koji supružnici razvijaju unutar svoja četiri zida, brak predstavlja ujedno i instituciju od velike društvene i ekonomske važnosti koja se mijenja kako se mijenjaju i društva (Elwert, 2018). Institucija braka, ali i obitelji, podlegla je brojnim promjenama u posljednjih nekoliko stoljeća, do današnjeg shvaćanja braka kao zatvorene, privatne zajednice zasnovane na romantičnoj ljubavi i osobnoj sreći (Elwert, 2018). Osvrćući se na autora Gary Becker-a, autorica Annika Elwert u svojoj disertaciji „Will You Intermarry Me? Determinants and Consequences of Immigrant-Native Intermarriage in Contemporary Nording Settings“ (2018) donosi ekonomske i sociološke pristupe instituciji braka.

Ekonomska istraživanja i pristupi braku vrlo su česti, no kada su u pitanju međurasni brakovi to nije slučaj. Općenito govoreći sa ekonomskog stajališta, brak je ekonomska institucija u kojoj veliku ulogu igra podjela rada na osnovi spola. Ekonomskim teoretičarima brak predstavlja proizvodnu jedinicu konformnosti u društvu, poput prehrane radnika, odgoja djece, ljubavi, ili prestiža, koji su prisutni u većini kućanstava i ne predstavljaju stvar koju se može kupiti na tržištu (Elwert, 2018). S obzirom na to da podjela rada unutar bračne zajednice ima bitnu ulogu u ekonomskom pogledu, Elwert navodi kako se u efikasnom kućanstvu „žene specijaliziraju za kućanstvo, a muškarci za tržište rada“ (2018: 22). Danas mnogi ekonomisti, povedeni Beckerovim pristupom, smatraju da je brak kao ekonomska institucija postao krhak zbog sve većeg porasta broja ekonomski aktivnih žena, njihove sve veće zarade, ali i ravnopravnosti u društvu. (Elwert, 2018). Navedene društvene promjene prema Beckeru rezultiraju smanjenjem stope fertiliteta, povećanjem stope razvoda, kao i sve većim brojem izvanbračnih zajednica (Elwert, 2018). Ipak, Beckerove teze dovedene su u pitanje kroz brojna empirijska i teorijska istraživanja, koja ukazuju na činjenicu da ekonomska aktivnost oba supružnika može uvelike pridonijeti dobrobiti i stabilnosti bračne zajednice (Elwert, 2018).

S druge strane, sociološki pristupi mnogo su se više posvetili proučavanju međurasnih brakova i pitanjima o prirodi međurasnih brakova, njihovoj usporedbi s unutarrasnim brakovima, kao i njihovom stupnju prihvatljivosti od strane društva. Sociološki pristup braku navodi tri bitna faktora koja utječu na izbor partnera: osobne preferencije kada su u pitanju karakteristike partnera, mogućnosti za ostvarivanje tih preferencija, te utjecaj trećeg faktora koji se očituje kroz grupne

sankcije, norme, ili osjećaj grupne identifikacije (Elwert, 2018). Sve većim stupnjem modernizacije dolazi do širenja polja prihvatljivosti kada je u pitanju odabir potencijalnog supružnika, a takva polja najčešće obuhvaćaju religiju, obrazovanje, financijski status, zanimanje, i ostale faktore koji doprinose pronalasku romantične ljubavi na kojoj se danas u većini zemalja Zapada zasniva brak kao zajednica (Elwert, 2018). Važan sociološki pristup međurasnim brakovima donosi Blau (1977) koji, oslanjajući se na Simmela, donosi deduktivnu makrosociološku teoriju socijalne strukture. Prema ovoj teoriji, Blau navodi kako u današnje vrijeme, u kojemu postoje brojni društveni krugovi koji se u određenoj mjeri preklapaju, međurasni brakovi se čine gotovo neizbježnima (Elwert, 2018). Zbog dodirnih točaka sa drugim društvenim grupama pojedinci će, prema ovoj teoriji, biti u mogućnosti odrediti kakve su im preferencije, zbog čega za ovoga teroretičara međurasni brakovi predstavljaju rezultat preferencija (rangiranja preferencija) i mogućnosti (kroz dodire s različitim društvenim krugovima) (Elwert, 2018). Kada su u pitanju preferencije, najčešće se uzima u obzir socio-ekonomski položaj zbog potencijalnog budućeg uzdržavanja obitelji, te kulturni položaj zbog češće preferencije prema kulturnoj sličnosti partnera (Elwert, 2018). Dok Blau u svojoj teoriji pokazuje kako stroga pravila endogamije sve više nestaju, autori Davis i Merton (1941) navode kako su međurasni brakovi danas prisutni i u stratificiranim društvima sa strogim društvenim podjelama, unutar kojih mogu činiti sastavne dijelove stratificirane društvene strukture.

2.2. Statusna funkcija međurasnih brakova

Sve učestalijim sklapanjem međurasnih brakova u Europi i svijetu i njihovo sve veće prihvaćanje, dokaz je brisanja strogih granica između, nekada uvelike podjeljenoga društva na temelju rase, religije, ili pak nacije. Iako granice društvene podjeljenosti nestaju, postoje određene kombinacije međurasnih brakova koje su danas učestalije od drugih, a koje donose, ili pak odnose, određeni društveni status. U društvima u kojima pojedini dijelovi populacije, bilo rasni ili migrantski, uživaju veći socijalni status od ostatka društva, „velika količina istraživanja posvećena je analiziranju pitanja jesu li međurasni brakovi povezani sa propitivanjem statusa pripadnika većinskog dijela društva, i samim time jesu li subjekt statusnoj razmjeni“ (Elwert, 2018: 38). Proučavajući strogi indijski sistem kasti, Davis (1941) donosi primjer statusne razmjene gdje muškarac iz više kaste odabire ženu iz niže kastne grupe, ali ne i obrnuto. Iako je u takvim društvima pripadnost određenoj kasti povezana sa društvenim statusom, ovakav oblik bračne zajednice prihvatljiv je jer se muškarac

u tom slučaju odlučuje za ženu zbog karakteristika kao što su ljepota, mladost, ili inteligencija, a ne zbog pripadnosti istoj kasti (Elwert, 2018). Samim time, dolazi do statusne razmjene i oba supružnika postaju statusno jednaka. Osim u društveno strogo podjeljenim zajednicama, sličan oblik statusne razmjene javlja se i u modernim društvima poput SAD-a, posebice u kombinaciji bijele i crne rasne pripadnosti. Ovakva kombinacija u velikom broju slučajeva uključuje visoko obrazovanog muškog pripadnika crne rase i žensku pripadnicu bijele rase, najčešće nižeg socijalnog podrijetla. Ovakav primjer međurasnog braka donosi „žensku rasnu hipogamiju, ali klasnu hipergamiju“ (Elwert, 2018: 28). Potvrđujući ovakvu kombinaciju međurasnog braka kao najučestaliju u SAD-u, Merton (1941) navodi kako sve ostale kombinacije dovode do gubljenja društvenog statusa kod barem jednog od partnera. Kada je u pitanju razmjena statusa bazirana na spolu, razmišljanja autora se razilaze, no Muhsam (1990) navodi kako „svaka potencijalna kombinacija manjinskih i većinskih skupina mora biti odvojeno analizirana, jer se socijalni status grupe može razlikovati ovisno o spolu“ (Elwert, 2018: 28). Druga vrlo česta kombinacija međurasnih brakova jeste ona između muškog pripadnika bijele rase i azijskih žena, dok su kombinacije poput ženske pripadnice crne rase i muškog pripadnika bijele rase, ili azijskih muškaraca i ženskih pripadnica bijele rase vrlo rijetke (Elwert, 2018). Takve kombinacije međurasnih brakova rjeđe su jer, prema nekim autorima, one nisu prihvatljive kada je u pitanju teorijski okvir statusne razmjene, odnosno u takvim kombinacijama dolazi do gubitka društvenog statusa supružnika. Prema teoriji statusne razmjene, predviđa se „nesrazmjernost muških međurasnih brakova za sve manjinske skupine, jer u svim skupinama muškarci imaju više ekonomskog resursa od žena“ (Elwert, 2018: 28). Prisutnost velikog imigracijskog vala, koji je američko društvo obogatio brojnim etničkim i rasnim grupama, posebice Hispanicima i Azijcima, donosi sa sobom brojne demografske promjene, od kojih je jedna i povećanje broja međurasno sklopljenih brakova uzrokovana promjenama društvenih normi i stavova (Passel, Wang, i Taylor, 2010). Prema podacima iz 2008. godine, svaki deseti pripadnik bijele rase sklapa međurasni brak najčešće sa osobom Hispanskog (49%), Azijskog (18%), ili pak Afroameričkog (14%) podrijetla (Passel, Wang, i Taylor, 2010). Afroamerikanci najčešće stupaju u međurasni brak s pripadnikom bijele rase, a najmanje s osobama azijskog podrijetla, a isti slučaj prisutan je i u učestalosti međurasnih kombinacija kada su u pitanju Hispanci (Passel, Wang, i Taylor, 2010). Međurasno sklopljeni brakovi kod Azijaca u 75% slučajeva uključuju kombinaciju sa pripadnicima bijele rase, a nešto manje sa Hispanicima, Afroamerikancima, osobama miješovite rase, američkim Indijancima,

ili pripadnicima nekih drugih rasa (Passel, Wang, i Taylor, 2010). Kada je u pitanju Europa, primjeri poput onih iz SAD-a i Indije nisu u tolikoj mjeri prisutni, a razlog tomu jeste činjenica da „obiteljski status manje ovisi o profesionalnom statusu čovjeka, i samim time se javlja veća jednakost među bračnim partnerima“ (Elwert, 2018: 29). U konačnici, teorija statusne razmjene naglašava da je međurasni brak povezan sa socijalnom strukturom unutar koje neki pojedinci dobivaju viši status od drugih, ali naglašava se i činjenica da bez etničke ili rasne hijerarhije u društvu nema potrebe za statusnom razmjenom (Elwert, 2018).

3. Stavovi o međurasnim brakovima

Međurasni brakovi testiraju granice društvene podjeljenosti na „nas“ i „njih“, a samim time proučavanje stavova o međurasnim brakovima može pridonijeti razumijevanju rasnih i etničkih odnosa unutar populacije (Törngren, 2011). Dvije bitne teorije korisne za proučavanje i razumijevanje društveno prisutnih stereotipa i predrasuda kada su u pitanju međurasni brakovi, jesu Allportova kontaktna hipoteza, kao i Blumerova teorija grupnog pozicioniranja. U posljednjih pedeset godina, kao jedan od najznačajnijih modela suzbijanja predrasuda i unutargrupnih pristranosti i konflikta, navodi se Allportova hipoteza o kontaktu među različitim etničkim, rasnim, ili kulturnim grupama (Törngren, 2011). Prema Allportu, ukoliko smo više povezani sa pripadnicima različitih rasa, nacionalnosti, ili kultura, odnosno ukoliko imamo više kontakta sa njima, ujedno ćemo biti i više tolerantniji prema tim različitim skupinama (Törngren, 2011). Za optimalan kontakt, prema Allportu, potrebna su četiri bitna uvjeta koja uključuju jednaki grupni status, zajedničke ciljeve, suradnju, te potporu autoriteta (Törngren, 2011). Autor Pettigrew (1997), baveći se proučavanjem Allportove kontaktne hipoteze, koristeći internacionalnu bazu podataka, dodaje još jedan bitan uvjet za optimalan kontakt i smanjenje predrasuda u društvu, a to je uvjet potencijalnog prijateljstva. Ovaj autor također zaključuje da kontakti sa raznovrsnim grupama mogu dovesti do općenitog pozitivnog stava o grupama koje su smatrane „drugacijima“ (Pettigrew, 1997). Generalno, Allportova hipoteza potvrđena je brojnim istraživanjima na osnovu kojih dolazi do konsenzusa među autorima u činjenici da „oni koji imaju više međurasnog kontakta imaju i pozitivnije stavove od onih koji imaju manje kontakta, i stoga više stupaju u međurasne brakove“ (Törngren, 2011: 8). S druge strane, Blumer (1958) definira predrasude kao „odgovor na osjećaj grupnog pozicioniranja“ (Törngren, 2011: 8). Sam proces definiranja grupne pozicije, prema Blumeru, uključuje složenu interakciju i komunikaciju između pripadnika dominantne skupine, pri čemu su prestiž, moć, ili sposobnosti samo neki od bitnih faktora koji doprinose oblikovanju grupne pozicije (Törngren, 2011). Putem interakcije dolazi do razvoja osjećaja i stvaranja kolektivne svijesti, a kao bitan osjećaj koji utječe na prisutnost predrasuda unutar grupe jeste strah da će podređena grupa ugroziti položaj dominantne skupine (Törngren, 2011). Ako je taj osjećaj u većoj mjeri prisutan, tada će i količina predrasuda biti veća. Značaj Blumerove teorije grupnog pozicioniranja bitan je kada je u pitanju proučavanje stavova o međurasnim brakovima jer sam koncept međurasnog braka predstavlja propitivanje granica grupnog pozicioniranja, kao i granica rasne većine i manjine (Törngren, 2011).

Rad autorice Sayaka Osanami Törngren „Attitudes Towards Interracial Dating and Marriages- Examination of The Role of Interracial Contacts in Malmö, Sweden“ (2011), donosi pregled stavova o međurasnim brakovima u Europi, točnije u Švedskoj, koji obuhvaća 461 ispitanika okarakteriziranih dvijema bitnim stavkama: pripadnici su bijele rase i stanovnici Europe. Ispitanici su najvećim dijelom iskazali svoje prihvaćanje i potencijalni pristanak sklapanja braka ili romantične veze sa pripadnikom druge rase. Ipak, određene preferencije su vidljive: Europski ispitanici bijele rase naklonjeniji su pripadnicima skandinavskog, zapadnoeuropskog, te južnoeuropskog podrijetla, što je donekle i očekivano s obzirom da se takve kombinacije brakova percipiraju kao rasna homogenija (Törngren, 2011). Kada je u pitanju dob, dobiveni podatci pokazuju da osobe starije od 45 godina imaju nešto negativnije stavove o međurasnim brakovima nego je to slučaj za mlađe osobe, a prema spolu, muškarci su prikazani kao nešto tolerantnijim od žena po pitanju prihvaćanja partnera druge rasne ili etničke pripadnosti (Törngren, 2011). Stupanj obrazovanja navodi se kao bitan faktor, s obzirom da obrazovaniji ispitanici imaju pozitivniji stav prema osobama drugog podrijetla, dok neki od ostalih faktora koji utječu na pozitivniji stav o međurasnim brakovima uključuju još i prijateljstvo sa pripadnicima manjinskih skupina, ili pak odrastanje izvan zajednice u kojoj ispitanik trenutno živi (Törngren, 2011). Uz prikaz svoga istraživanja, autorica Törngren donosi i pregled nekih od provedenih istraživanja o navedenoj temi na području Europe. U istraživanju autora Lange i Westina (1997), stavovi ispitanika o međurasnim brakovima propitivani su pomoću njihovog izjašnjavanja po pitanju veze koju oni, kao pojedinci, mogu zamisliti sa nekim od pripadnika trinaest različitih država Europe, Azije, Afrike, ili Bliskog istoka. Neke od tih veza uključivale su bračne veze i zajedničke potomke, intimne veze, prijateljstva, susjedske veze, ili pak odbijanje prisustva pripadnika drugih nacija ili rasa unutar istog susjedstva (Törngren, 2011). Istraživanje navedenih autora pokazalo je kako su ispitanici za državljane Finske, Ujedinjenog Kraljevstva, Norveške, i Njemačke imali pozitivne stavove, odnosno prihvatili bi pripadnike tih nacija kao supružnike, pa čak i roditelje svoje djece, dok bi državljane drugih nacija, u najboljem slučaju, prihvatili samo kao prijatelje (Lange i Westin, 1997). Prema istraživanju SOM-a (Society Opinion Media) iz 2004. godine, 15% ispitanika izjasnilo se kako ne bi željeli imati imigranta kao člana obitelji, što je ipak smanjeni postotak u odnosu na 1993. godinu, kada je on iznosio 25% od ukupnog broja ispitanika (Törngren, 2011). Ova i brojna druga istraživanja, iako donose određeni postotak ispitanika koji ne odobrava međurasne brakove, ipak prikazuju da veći dio ne dijeli negativne stavove, odnosno da je količina predrasuda u svjetskoj

populaciji u opadanju. Nekolicina etnografskih istraživanja navode i činjenicu da parovi koji su stupili u brak s pripadnikom druge rase ili etničke skupine vrlo često osjete otpor i predrasude od strane njihove okoline (Törngren, 2011). Negativni stavovi i predrasude vrlo često ne potječu iz bračne zajednice, nego iz odnosa koje par razvija sa ljudima u njihovoj okolini, čime „zamišljene ili percipirane razlike koje ljudi imaju i u koje vjeruju, djeluju kao mjerilo; što se više smatra da je partner 'drugačiji', to su više brakovi smatrani 'miješanim'“ (Törngren, 2011: 7). Primjer slučaja međurasnog braka u Švedskoj koji uključuje kombinaciju švedskog i danskog državljanina predstavlja pripadnike različitih nacija, ali s obzirom na velike sličnosti između stanovništva te dvije nacije, takva bračna zajednica u navedenim državama se ne smatra međurasnom ili međunacionalnom (Törngren, 2011). S druge strane, primjer braka između pripadnika muslimanske vjeroispovjesti i zapadnjačkih žena vrlo često nailazi na predrasude i negativne stavove zbog orientalizma i islamofobije uvelike prisutne na Zapadu (Törngren, 2011). Hoće li doći do predrasuda i negativnih stavova od strane okoline kada je u pitanju određeni međurasni brak uvelike ovisi i o djelu svijeta iz kojega osoba manjinske skupine potječe; ako je muškarac podrijetlom iz zemlje trećeg svijeta, nepovjerenje je veće (Törngren, 2011).

Kada su u pitanju stavovi o međurasnim brakovima na području SAD-a, prema istraživanju trojice autora Passel, Wang, i Taylora (2010), većina Amerikanaca (63%) prihvatila bi međurasni ili međuetnički brak unutar svoje obitelji, kod određenog dijela populacije ovakav oblik bračne zajednice u obitelj već je prisutan, no preferencije su ipak vidljive. S obzirom na četiri skupine čiji su podaci korišteni u istraživanju, a koje su ujedno i najzastupljenije na području SAD-a (Bijelci, Afroamerikanci, Azijci, i Hispanci), otvorenost populacije prema ulasku skupine Afroamerikanaca u njihovu obitelj prikazana je kao najniža (Passel, Wang, i Taylor, 2010). Skupina koja, prema podacima Pew Research Centra iz 2009. godine, ima najpozitivnije stavove o međurasnim brakovima u SAD-u su Afroamerikanci, dok je nešto manji postotak kod pripadnika bijele rase i Hispanaca. S druge strane, istraživanje pokazuje kako je populacija SAD-a razvila pozitivniji stav kada su u pitanju brakovi sa partnerom druge rase nego je to slučaj po pitanju vjere. Ako bračna zajednica uključuje partnera koji nije vjernik, odnosno izjašnjava se kao ateist, u tome slučaju dolazi do jačih predrasuda, što pokazuje i mali postotak od 27% onih koji bi prihvatili brak sa osobom koja se ne izjašnjava vjernikom (Passel, Wang, i Taylor, 2010). Čak sedam od deset ispitanika koji se smatraju vjernicima navode kako ne bi bili u stanju prihvatiti ateista kao člana obitelji, ili bi ipak put do prihvaćanja bio puno duži nego u slučaju sa vjernikom (Passel, Wang, i Taylor, 2010). Kada je u

pitanju dob, kao i u europskim istraživanjima, starija populacija SAD-a, posebice stariji od 30 godina, razvija nešto negativije stavove po pitanjima međurasnih brakova (najčešće u slučajevima koji uključuju kombinaciju bijele i crne rase), što ukazuje i na korelaciju dobi sa konzervativnim stavovima o međurasnim brakovima (Passel, Wang, i Taylor, 2010). Mlađe generacije, posebice skupina od 18 do 29 godina, kao i na području Europe, iskazuju u najvećoj mjeri pozitivne stavove i stupnje prihvaćanja kada su u pitanju sve od navedenih rasnih i etničkih skupina (Passel, Wang, i Taylor, 2010).

4. Migrantska asimilacija kroz međurasne brakove

U sociološkom diskursu, pojam imigranta zadobio je veliki prostor i interes istraživanja, posebice u današnje vrijeme kada su priljevi migranata prisutni u cijelome svijetu i uzrokuju brojne demografske promjene. Fokus na migrante koristan je i za proučavanje međurasnih brakova samim time što su oni kao pojedinci u državama primitka percipirani kao „drugi“. Simmel donosi opis idealnog tipa imigranta navodeći pojedinca koji je član konteksta države primitka, ali koji ne čini sastavni dio toga društva, odnosno „prihvatna skupina podvrgava ga ostanku na određenoj socijalnoj distanci jer mu nedostaje organski odnos koji posjeduju ostali članovi društva u obliku, recimo, sličnog načina života, normi, i običaja“ (Elwert, 2018: 30). Čak i današnja moderna društva nisu u stanju dovesti do kohezije i ujedinjenosti unutar svojih populacija, s obzirom na to da su migranti i dalje prezentirani kao „drugi“ i kontrast uglavnom homogenom većinskom dijelu stanovništva (Elwert, 2018). No ipak, društvene razlike danas su shvaćene kao „sastavni elementi funkcionalno diferenciranih društava“ (Elwert, 2018: 30). Autor Nassehi (1995) donosi pojam zamišljene zajednice kao utopijskog koncepta koji rezultira društvenom unitarnošću i brisanju društvenih barijera između većinske i ostalih manjinskih skupina. Prema Nassehiju (1995), zahvaljujući različitim jezičnim ili političkim granicama neke države, u njezinim stanovnicima budi se osjećaj povezanosti, zajedničke pripadnosti, te percepcije cijele populacije kao homogene, čime se „zamagljuje postojeće kulturne varijacije unutar države i omogućuje stvaranje kontrasta uglavnom između imigranta i urođenika“ (Elwert, 2018: 30).

Već se 30-ih godina prošloga stoljeća počinje naglašavati važnost državljanstva i zemlje porijekla kada je u pitanju proučavanje brakova unutar socioloških studija (Lanzieri, 2012). Bossard (1939) naglašava kako međurasni brakovi predstavljaju „indeks asimilacije migranata i socijalne distance između skupina koje žive na određenom prostoru“ (Lanzieri, 2012: 82). Danas se mišljenja autora često razilaze po pitanju povezanosti međurasnih brakova sa asimilacijom migranata u države primitka, ali ipak većina se slaže da predstavljaju bitan faktor socijalne distance, pa čak i društvene kohezije (Lanzieri, 2012). Za proučavanje migrantske asimilacije povezane sa međurasnim brakovima, bitnu ulogu ima pristup Milton Gordona (1964). Prema Gordonu, međurasni brak između migranta i pripadnika većinske skupine predstavlja „ishod prethodne kulturne i strukturne asimilacije, koja se shvaća kao prilagodba dominantnim kulturnim obrascima i sredstvom za ulazak u društvene skupine, mreže, i institucije većinskog stanovništva“ (Elwert, 2018: 31). Iako je prema Gordonu kulturna asimilacija usko povezana sa migracijskim procesom, on ipak navodi kako se

strukturna asimilacija ipak odvija nešto sporije (1964). Strukturna asimilacija prema ovome autoru uključuje asimilaciju unutar primarnih grupa većinskog dijela stanovništva (Elwert, 2018). Iako je potrebno više vremena da bi se postigla strukturna asimilacija, ona predstavlja najvažniji stupanj asimilacije nakon koje „zasigurno dolazi do većeg broja sklapanja međurasnih brakova (bračna asimilacija), identifikacijske asimilacije, i općeg pada etničkih barijera u obliku smanjenja predrasuda i diskriminacije“ (Elwert, 2018: 31). Gordonova uska povezanost međurasno sklopljenih brakova sa strukturnom asimilacijom, i samim time uspješnom asimilacijom migranata, susrela se sa kritikama brojnih autora. Kao glavna kritika navodi se Gordonova pretpostavka homogenog društva, i samima time zanemarujući odnose između pripadnika različitih manjinskih skupina koji su također zastupljeni u društvu (Elwert, 2018). Druga bitna kritika jeste upitnost potpune asimilacije i brisanja grupnih granica pomoću strukturne asimilacije. Ono što brojni kritičari navode jeste činjenica da se međurasni brakovi pojavljuju i u slučajevima u kojima kod supružnika nije došlo do potpune asimilacije u većinsko stanovništvo, a stoga niti do brisanja društvenih granica (Elwert, 2018). Nadalje, kritičari navode da ponekada potpuna strukturna asimilacija ne donosi kao posljedicu i veću stopu međurasno sklopljenih brakova (Elwert, 2018). U manjinskim grupama, kao i u većinskom dijelu stanovništva, može doći do većih preferencija prema endogamiji, odnosno do veće socijalne distance prema drugim društvenim grupama, stoga niti potpuna asimilacija ne može utjecati na izbor bračnog partnera izvan određene rasne, etničke, ili pak kulturne skupine (Elwert, 2018). Karakteristike kao što su jezik, religija, obrazovanje, ili pak treći utjecaj poput obitelji ili okoline, uvelike utječu na količinu socijalne distance usmjerne prema određenim grupama, a samim time i na odabir bračnog partnera (Elwert, 2018). Gordon (1964) u svome radu naglašava kako se unutar koncepta kulture ne razlikuju samo različite etničke grupe, nego i društvene klase kroz koje se društvo identificira i koristi određene obrasce ponašanja. Stoga, za ovoga autora razlike između različitih društvenih klasa postaju važnije nego razlike između različitih etničkih skupina, ipak kada je u pitanju društvena uključenost oba odnosa su podjednako važna (Elwert, 2018). Davis i Merton (1941) pridonose povezivanju međurasnih brakova sa društvenom strukturom navodeći rodne obrasce hipergamije kao bitan faktor. Njihovo je stajalište da međurasni brakovi nisu rezultat strukturne asimilacije, nego naprotiv, strukturne nejednakosti (Elwert, 2018). Samim time ovi autori predstavljaju suprotnost Gordonu. Gordonov pristup naglašava činjenicu da „društvena struktura zahtijeva određenu kvalitetu otvorenosti za imigrante kako bi se strukturno integrirali i kako bi došlo do međurasnih brakova“ (Elwert, 2018: 32), dok za Davisa i Mertona do međurasnih brakova dolazi

zbog specifične kvalitete društvene hijerarhije unutar društvene strukture. Brojni autori potvrdili su činjenicu da različiti tipovi integracije migranta u većinsko stanovništvo ne rezultiraju nužno i povećanjem stope međurasnih brakova, odnosno veza između međurasnih brakova i integracije može biti dvosmjerna. Ovakav oblik bračne zajednice može biti rezultat asimilacije, ali također može služiti i iniciranju i ubrzavanju imigrantske integracije, posebice u slučajevima kada partner, koji je pripadnik većinske skupine, svojim okruženjem, korištenjem jezika, i pristupom kulturi potiče asimilaciju svoga supružnika, odnosno pripadnika manjinske skupine (Elwert, 2018).

Bitan pristup migrantskoj asimilaciji kroz međurasne brakove jeste i povezanost međurasnog braka s ekonomskom integracijom migranta. Autor Chiswick (1978) donosi pregled utjecaja integracije na zaradu migranata, koja bi prema njemu trebala biti rezultat formalnih vještina, sposobnosti, motivacije, ali i vremena od migracije (Elwert, 2018). Vrlo često kada migranti započinju ostvarivati svoj prihod i biti ekonomski aktivni u državi primitka, taj prihod je manji od onoga koji ima radna skupina većinskog dijela stanovništva. Kroz određeno vrijeme, stečeno iskustvo, ili općenito govoreći kroz asimilaciju, takva situacija se mijenja i migranti postaju sve ravnopravniji i samim time ekonomski stabilniji, što za Chiswicka upravo označava komponentu „vrijeme od migracije“ (Elwert, 2018). Iako se Chiswick fokusira na pregledu ekonomske asimilacije muškaraca, kod žena vrijeme od migracije donosi negativan utjecaj na prihod (Elwert, 2018). Nadovezujući se na Chiswicka, autor Long (1980) posvećuje veću pažnju proučavanju ekonomske asimilacije oba supružnika. Ono što Long (1980) zaključuje jeste da utjecaj partnera ima značajnu ulogu pri ekonomskoj asimilaciji. Odnosno, žene su u početku migracije više ekonomski aktivne kako bi financijski potpomogle i ulagale u izgradnju supružnikovog ljudskog kapitala, a kada se supružnik u potpunosti ekonomski integrira u društvo migracije, to rezultira i povlačenju žena sa tržišta rada (Elwert, 2018). Hipoteza koju autor Benham (1974) donosi prikazuje korisnost između partnera, posebice u međurasnim brakovima, jer predstavlja podjelu socijalnih mreža oba partnera, ali i međusobne doprinose socijalnom kapitalu. Prema Benhamu, „specifičnost braka je, dakle, u tome što postoje veći poticaji za dijeljenje nečijeg znanja i mreža, te je to dijeljenje lakše uz čestu komunikaciju unutar kućanstva“ (Elwert, 2018: 33). Benhamova hipoteza danas je poznata i kao teorija prelijevanja, prema kojoj se pretpostavlja da se ljudski kapital može dijeliti među supružnicima (Elwert, 2018). Autor također navodi i važnost obrazovanja žena za prihode muškaraca u svim oblicima i kombinacijama bračnih zajednica. Ova teorija najvjerojatnija je u slučaju međurasnih brakova jer supružnik koji pripada manjinskoj skupini ima mogućnost stjecanja

ljudskog kapitala države primitka, koje drugi partner, pripadnik većinske skupine, već posjeduje (Elwert, 2018). Ako su migranti podrijetlom iz kultura koje se u velikoj mjeri razlikuju od kulture države primitka, oni će i više beneficirati od partnera iz većinskog stanovništva, uz pomoć kojega će i brže postići potpunu ekonomsku integraciju (Elwert, 2018).

5. Zaključak

Ovaj završni rad prikazuje ključne trendove i determinante međurasno sklopljenih brakova u Europi i svijetu. Sâm koncept međurasnih brakova započinje svoju tradiciju znanstvenog proučavanja još početkom prošloga stoljeća javljanjem prvih većih migrantskih kretanja, posebice na području SAD-a i Australije. Kroz posljednjih nekoliko desetljeća dolazi do proliferacije međurasnih brakova u cijelome svijetu potaknut sve kompleksnijom demografskom slikom svijetske populacije koja se neprestano mijenja i koja, zahvaljujući brojnim migrantskim valovima, sliku jedne države sastavljene od homogenog društva stavlja u zaborav. Potaknuti sve većom prisutnošću multikulturalizma i transnacionalizma u svijetu, odnosno rasnim, etničkim, ili pak kulturnim miješanjem stanovništva, brojni autori u različitim znanstvenim područjima iskazali su interes za proučavanje međurasnih brakova. Glavni cilj ovoga rada jeste ukazati na sve veći porast međurasnih brakova u svijetu, kao i na brojne trendove, kombinacije, stavove, utjecaje, pa čak i „nepravilnosti“ kada su u pitanju brakovi koji uključuju jednog partnera podrijetlom iz većinske, a drugog podrijetlom iz manjinske skupine. Kako bi se postigli svi navedeni ciljevi, rad je podjeljen na tri glavna dijela.

Prvi dio obuhvaća teorijsku podlogu, odnosno bitne ekonomske i sociološke pristupe, te teorijske pristupe društvenom statusu u slučaju međurasnih brakova. Neki od bitnih zaključaka prvoga dijela ovog završnoga rada ukazuju na vrlo mali broj istraživanja međurasnih brakova na području ekonomije. Ekonomska istraživanja braka česta su, i u najvećoj mjeri bazirana na rodnoj podjeli rada unutar bračne zajednice, koji rezultiraju u nacionalnom ekonomskom benefitu, no međurasni brakovi ostaju i dalje nedovoljno istraženi na tome području. Kada su u pitanju sociološki pristupi, oni su u većoj mjeri zastupljeni, pri čemu osobne preferencije, mogućnosti za ostvarivanjem tih preferencija, te utjecaj trećeg faktora imaju ključnu ulogu pri odabiru bračnog partnera. Autori Simmel i Blau svojim teorijama dokazuju kako zahvaljujući brojnim dodirnim točkama između različitih društvenih grupa, sklapanje međurasnih brakova u današnjem multikulturnom svijetu postaje neizbježno. Potvrđujući ove teze, Davis i Merton naglašavaju prisutnost i važnost međurasnih brakova i na područjima strogih ograničenja endogamije. Navedeni autori bavili su se proučavanjem teorije statusne razmjene u državama poput Indije i SAD-a, te

zaključili da u društvima u kojima postoji hijerarhija, kombinacije međurasnih brakova mogu utjecati na stjecanje, ili pak gubitak društvenog statusa.

Drugi dio rada obuhvaća pregled stavova o međurasnim brakovima, što predstavlja bitnu komponentu za razumijevanje odnosa unutar društva. Za ovo polje istraživanja veliku ulogu imaju dvije teorije koje ukazuju na način smanjenja društvenih predrasuda i stereotipa. Prva teorija jeste Allportova kontaktna hipoteza, koja navodi da se veća tolerantnost prema drugim društvenim skupinama postiže većom povezanošću, odnosno većom količinom kontakta, što se pokazalo istinito i efikasno rješenje za postizanje pozitivnijih stavova prema drugim rasnim, etničkim, ili kulturnim skupinama u posljednjih gotovo pedeset godina. Druga teorija suzbijanja predrasuda jeste Blumerova teorija grupnog pozicioniranja, koja uključuje interakciju i komunikaciju, dok prestiž, moć, ili neki drugi faktori utječu na pozicioniranje unutar određene grupe. Ova teorija naglašava kako se negativniji stavovi prema određenoj manjinskoj skupini javljaju u slučaju osjećaja ugroženosti od strane te skupine. Kada su u pitanju konkretni stavovi o međurasnim brakovima stanovništva Europe i SAD-a, prema istraživanjima autora Törngren, Passel, Wang, i Taylor, prikazan je trend sve pozitivnijih stavova po pitanju međurasnih brakova na tim područjima, no ipak postoje određene preferencije i varijacije. Veće preferencije za potencijalno sklapanje braka ispitanici su imali prema onim rasama, kulturama, ili etničkim skupinama koje su sličnije njima, čime je vidljiva težnja prema „sličnima sebi“. Kada je u pitanju dob, istraživanja na području Europe i SAD-a ukazuju na nešto negativnije stavove kod osoba starije životne dobi (stariji od 30 do 45 godina), u slučaju spola muškarci su nešto tolerantniji prema drugim skupinama, a u konačnici je ukazano i na smanjenje predrasuda sa sve višim obrazovanim statusom ispitanika. Ponekada bračni partneri koji su stupili u međurasni brak osjete negativne stavove od strane okoline, na što utječu karakteristike supružnika kao što su zemlja podrijetla, kultura, ili pak rasa, na osnovu kojih okolina percipira određeni međurasni brak kao više ili manje društveno prihvatljivim.

Posljednji dio rada donosi utjecaj međurasnih brakova na postizanje migrantske asimilacije u državi primitka. S obzirom na to da su migranti percipirani kao „drugačijima od većine“, proučavanje njihove asimilacije usko je vezano i uz međurasne brakove jer kao „drugi“, čine potencijalnog partnera za pripadnike većinske skupine. Mišljenja mnogih autora (Bossard, Gordon, Davis i Merton, Chiswick, Long, Benham) razilaze se po pitanju važnosti i utjecaja međurasnih brakova na migrantsku asimilaciju, no svaki ističe određenu komponentu kao bitnu, i samim time

doprinosi sveukupnom razumijevanju povezanosti međurasnih brakova sa migrantskom asimilacijom. Kao najznačajniji pristup ističe se onaj autora Gordona, prema kojemu međurasni brak predstavlja rezultat uspješne kulturne, a posebice strukturne asimilacije. Veliku važnost u svome pristupu Gordon daje i društvenim klasama, kao kulturnom konceptu kroz koje se pojedinci identificiraju i poprimaju određene obrasce ponašanja. Ipak, iako bitan pristup, Gordonova teorija naišla je na brojne kritike. S druge strane, autori Davis i Merton navode da su međurasni brakovi rezultat strukturne nejednakosti, a ne asimilacije koju Gordon naglašava. Danas pak dolazi do suglasja među teoretičarima koji dijele mišljenje da veza između međurasnih brakova i integracije u društvo može biti dvosmjerna. Chiswick, Long i Benham prikazuju utjecaj međurasnog braka na ekonomsku integraciju migranta, naglašavajući važnost vremena provedenog u državi primitka od početka migracije (Chiswick, 1978), ulogu žena pri ekonomskoj asimilaciji supružnika (Long, 1980), kao i korisnost koju partneri imaju u međurasnim brakovima, koja uključuje dijeljenje socijalne mreže partnera (Benham, 1974).

U konačnici, prikaz glavnih trendova i determinanti međurasnih brakova u Europi i svijetu prikazan je u ovome radu u okviru brojnih pristupa, teorija i istraživanja autora iz različitih dijelova svijeta. Ono na što ovaj rad posebno stavlja naglasak jeste sve veći porast broja međurasno sklopljenih brakova, što označava i sve veće brisanje granica i stupanj prihvaćanja među mnogobrojnim rasnim, etničkim, ili pak kulturnim društvenim skupinama.

6. Popis literature

1. Benham L (1974). Benefits of Women's Education within Marriage. *Journal of Political Economy* 82, no. 2: 57–71.
2. Blau PM (1977). *Inequality and Heterogeneity: A Primitive Theory of Social Structure*. New York: Free Press.
3. Blumer H (1958). Race Prejudice as a Sense of Group Position. *The Pacific Sociological Review* 1, no. 1: 3–7.
4. Bossard JHS (1939). Nationality and Nativity as Factors in Marriage. *American Sociological Review* 4, no. 6: 792–798.
5. Chiswick BR (1978). The Effect of Americanization on The Earnings of Foreign-born Men. *Journal of Political Economy* 86, no. 5: 897–921.
6. Davis K (1941). Inter-marriage in Caste Societies. *American Anthropologist*, 376–395.
7. Elwert A (2018). *Will You Inter-marry Me? Determinants and Consequences of Immigrant-Native Inter-marriage in Contemporary Nordic Settings*. Sweden: Media-Tryck, Lund University.
8. Gordon MM (1964). *Assimilation in American Life: The Role of Race, Religion, and National Origins*. New York: Oxford University Press.
9. Lange A i Westin C (1997). Den mångtydiga toleransen. Vol. 73. Stockholm: Centrum för invandringsforskning CEIFO.
10. Lanzieri G (2012). Mixed Marriages in Europe, 1990-2010. U: Kim T. *Cross-border marriage: Global trends and diversity*. Seoul: Korea Institute for Health and Social Affairs, 81–121.
11. Long JE (1980). The Effect of Americanization on Earnings: Some Evidence for Women. *Journal of Political Economy* 88, no. 3: 620–629.
12. Merton RK (1941). Inter-marriage and The Social Structure: Fact and Theory. *Psychiatry* 4: 361–374.
13. Muhsam H (1990). Social Distance and Asymmetry in Inter-marriage Patterns. *Journal of Comparative Family Studies* 21, no. 3: 307–324.
14. Nassehi A (1995). The Stranger as Confidante: Sociological Observations on The Construction of Identities and Differences. *Cologne Journal of Sociology and Social Psychology* 47, no. 3: 443–463.

15. Passel JS, Wang W i Taylor P (2010). *Marrying Out: One-in-Seven New U.S. Marriages is Interracial or Interethnic*. Pew Research Center.
16. Pettigrew TF (1997). Generalized Intergroup Contact Effects on Prejudice. *Personality and Social Psychology Bulletin* 23: 173–185.
17. Törngren SO (2011). *Attitudes Towards Interracial Dating and Marriages – Examination of The Role of Interracial Contacts in Malmö, Sweden*. Malmö Institute for Studies of Migration, Diversity and Welfare (MIM).